

Завдання II етапу
Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії 2024–2025 н. р.
10 клас

1	Скільки разів за добу на циферблаті годинника збігаються положення стрілок, що показують години та хвилини?	5 балів
2	Синодичний період обертання певного об'єкта Сонячної системи становить 5 років . Який зоряний (сидеричний) період його обертання?	10 балів
3	Зоря Atlas (27 Tau), яка входить до зоряного скупчення Плеяд, має видиму зоряну величину 3^m,6 й абсолютну зоряну величину -1,74 . Обчисліть відстань до зорі у парсеках, астрономічних одиницях і світлових роках.	10 балів
4	<ul style="list-style-type: none"> • Вкажіть найбільший супутник у Сонячній системі: А) Великий Пес; Б) Каліпсо; В) Ганімед; Г) Каллісто. • Геоестаціонарний супутник Землі може «висіти» над: А) північним полюсом; Б) тропіком; В) південним полюсом; Г) екватором. • До якої групи зір належить Сонце? А) червоні карлики; Б) головна послідовність; В) білі карлики; Г) червоні гіганти. • Сучасне сузір'я Орла у давнину в Україні мало назву: А) Дівчина з відрама; Б) Криниця; В) Малий віз; Г) Пług. • Малий круг небесної сфери, що проходить через світило паралельно площині математичного горизонту: А) азимут; Б) альмукантарат; В) надир; Г) вертикал. • Космічне тіло, що досягло поверхні Землі, називають: А) астероїдом; Б) метеороїдом; В) метеором; Г) метеоритом. • Якщо протягом року періодично в один і той же час доби відмічати на небосхилі положення Сонця, то можна отримати криву, схожу на вісімку: А) циклоїду; Б) директрису; В) бісектрису; Г) аналему. • Відношення квадратів періодів обертання двох планет навколо зорі дорівнює 64. Тоді відношення великих півосей орбіт цих планет дорівнює: А) 8; Б) 4; В) 2; Г) 64. • Супутники, відкриті Галілеєм за допомогою телескопа, називають Галілеєвими. До них належать: А) Фобос і Деймос; Б) Ю, Європа, Ганімед, Каллісто; В) Титан, Рея, Япет, Діона; Г) Аріель, Умбріель, Титанія, Міранда. • Відстань до зорі 3-ої величини збільшили в 10 разів. Якою стане видима зоряна величина зорі? А) не зміниться; Б) 10^m; В) 100^m; Г) 8^m. 	10 балів
5	Комета Галлея є найвідомішою з комет і найяскравішою серед так званих короткоперіодичних комет. Вона наближається до Землі кожні 75 – 76 років, а її перші спостереження зафіксовані ще понад 2000 років тому. Параметри її орбіти: ексцентриситет 0,967 і велика піввісь 18 а.о. Припустимо, що спостерігач перебуває на кометі Галлея. На скільки зоряних величин Сонце для нього здаватиметься яскравішим у перигелії орбіти, ніж в афелії?	15 балів

Максимальна кількість балів – **50**
Тривалість виконання завдань – **3 години**

Завдання II етапу
Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії 2024–2025 н. р.
11 клас

1	Знайдіть мінімальний період обертання пульсара, якщо його середня густина дорівнює $2,8 \cdot 10^{17} \frac{\text{кг}}{\text{м}^3}$. Що вам відомо про пульсари?	10 балів
2	Юпітер, який обертається навколо Сонця з великою піввіссю 5,2 а.о. , зручно спостерігати під час протистоянь. Через скільки часу повторюються ці конфігурації?	5 балів
3	Зоря Alcyone (η Tau), яка входить до зоряного скупчення Плеяд, має видиму зоряну величину 2^m,85 й абсолютну зоряну величину -2,41 . Обчисліть відстань до зорі у парсеках, астрономічних одиницях і світлових роках.	10 балів
4	<ul style="list-style-type: none"> • Сузір'я Малої Ведмедиці здавна в Україні носило назву: А) Косарі; Б) Пастух; В) Пасіка; Г) Квочка. • Укажіть планету, яка має найбільший супутник у Сонячній системі: А) Юпітер; Б) Сатурн; В) Нептун; Г) Уран. • Геостаціонарний супутник Землі може «висіти» над: А) північним полюсом; Б) тропіком; В) південним полюсом; Г) екватором. • Як змінюються кінетична і потенціальна енергії під час переміщення планети з перигелію до афелію? А) залишаються незмінними; Б) кінетична збільшується, потенціальна зменшується; В) кінетична зменшується, потенціальна збільшується; Г) обидві зменшуються. • Яке схилення δ зорі, якщо у географічному місці з широтою φ вона кульмінує в zenіті? А) $\delta = \varphi$; Б) $\delta = 90^\circ + \varphi$; В) $\delta = 90^\circ - \varphi$; Г) $\delta = 180^\circ - \varphi$. • Малий круг небесної сфери, що проходить через світило паралельно площині математичного горизонту: А) азимут; Б) альмукантарат; В) надир; Г) вертикал. • У 1603 році почали позначати яскраві зорі кожного сузір'я літерами грецького алфавіту: α, β, γ, δ і т.д., в порядку зменшення їхнього блиску. Астрономом, який вперше почав це робити, був: А) Йоганн Байєр; Б) Йоганнес Кеплер; В) Галілео Галілей; Г) Ісаак Ньютон. • Відстань до зорі 1-ої величини збільшили в 10 разів. Якою стане видима зоряна величина зорі? А) не зміниться; Б) 10^m; В) 100^m; Г) 6^m. • Вік найдавніших зір у Галактиці оцінюється у: А) 100 млрд років; Б) 2,5 млрд років; В) 250 млн років; Г) 13,6 млрд років. • Закон, згідно з яким швидкість взаємного віддалення галактик пропорційна відстані між ними, – це: А) закон Габбла – Леметра; Б) закон збереження моменту імпульсу; В) закон збереження заряду; Г) закон всесвітнього тяжіння. 	10 балів
5	Визначте візуальний блиск і світність компонент подвійної зорі, якщо її видима величина 2^m,17 , паралакс 0",037 , а перша компонента яскравіша від другої у 4,37 разів. Вважайте, що абсолютна зоряна величина Сонця $M_\odot = 4,83$.	15 балів

Максимальна кількість балів – **50**

Тривалість виконання завдань – **3 години**